

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

עין משפט נר מצוה

ב.

א א ב מיי פ"י מהל
אשתי הל' טו סמג
עשין מה טו"ש"ה א"ע
קומן כד פ"י ג'
ב ג ד מ"י ט"ז הלכה ט'
ומגן ט"ז טו"ש"ע ט'
ט"ז טו פ"י ג'

לעני רש"י

קנדי"ר [קנדי"ר]
לצ"ד.

תוספות ר"ד

בתולה נשאת ביום ד'
ואלמנה ביום ה'
שפעמים בשבת ב"ד
וישבו בעיירות ביום ב'
וביום ה' ואם היה לו
טענת בתולים היה משכים
לכ"ד. פי' הכמים תקנו
שתנשא הבתולה ב"ד כדי
שיבטלו בליל ה' ואם לא
ימצא לה בתולים ילך
בבוקר לב"ד טרם שיתקדו
דעתו שיפייס עמה ויחקרו
ח"ו מתי ינתנה שפא
תחתיו ונתנה והיא אסורה
לו. שפעמים בשבת וכו'.
פי' אבוליה יחוב טעמא
וטעמא דאלמנה מפרש
לקמן. ותקנת עורא הוא
שישבו ב"ד בעיירות
בב' ובה' כדאמרין בפ'
מרוכה מ"י תקנות שתיקן
עורא. ואע"פ שכל עיר
ועיר הייתה סתודירין קבוע.
בכל ימות השבוע היו
עוסקים בהורה וכו'.
ולקמן פריך ותנשא באחד
בשבת: אמר ר"י מפני
מה אמרו בתולה נשאת
בד' שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לב"ד.
ותנשא בא' בשבת ואם
היה לו טענת בתולים
היה משכים לב"ד שקדו
חמירי על תקנות בנות
ישראל שיהא טורח ג'
ימים בסעודה א' בשבת
שני ושלישי וברביעי
ונכשיו ששנינו
שקדו. אותה ששנינו לקמן
בפ' א"ע נותנים לבתולה
יום הגיע זמן ולא נשאו
אוכלות משלו. פי' ובגון
שהבעל מעכב הגיע זמן
בא' בשבת מתוך שאינו
יכול לכונסה אינו מעלה
לה מזונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או
שפירסה נדה אינו מעלה
לה מזונות. א"ד שמואל
בר רב יצחק ל"ש אלא
מתקנות עורא ואילך שאין
ב"ד יושבין אלא בב' ובה'.
אבל אי אכא ב"ד קבועים
בכל יום קקודם תקנות
עורא אשה נשאת בכל יום
והא בעינן שקדו דרביח
לה. והכי אסיק רב אחא
דכל אונסא לא אכלה בין
חלתה היא ובין חלה הוא.
והכי הילכתא:

בתולה. הא ללא קמני הצמולה כדמני האשה נקנית היצמה
ניקנית (קדושין דף ג'). משום דהתם אקרא קאי כי יקח
איש אשה (דברים מד) האשה הכתובה וכן היצמה אכל הכא לא
קאי אקרא והא ללא תנן צפ"ק דקדושין (דף יד): העבד עברי אף
על פי דכתיב בקרא (שמות כה) כי
תקנה עבד עברי משום דל"כ ה"ל
למתני העבד העברי שאינו דבוק
ואין דרך הש"ס לדבר כן ומיהו גבי
איש ואשה רגילים בכל מקום לשנות
זה' אע"ג דלא קאי אקרא כמו
האשה שהלכה (ביצמות דף קד):
האשה שתארמלה (לקמן דף טו):
האיש מדיר את בנו בזמיר (מיר ד' כח):
נשאת. הא ללא קמני נושאין
את הצמולה כמו האיש

אנשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי
שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעיירות
ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לבית דין: **גמ'** אמר
רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני
מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי
ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו
ואוכלות בתרומה יכול הגיע זמן באחד בשבת
יהא מעלה לה מזונות לכך שנינו בתולה
נשאת ליום הרביעי אמר רב יוסף מריה
דאברהם תלי תניא בדלא תניא הי תניא והי
לא תניא הא תניא ודהא תניא אלא תלי תניא
דמפרש טעמא בדתניא דלא מפרש טעמא
אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה
אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת
ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה
משכים לב"ד ותנישא באחד בשבת שאם
היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין
שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא
טורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני
בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ועכשיו
ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא
נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה
הגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול
לכנס אינו מעלה לה מזונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה
אינו מעלה לה מזונות ואיכא דבעי לה
מביעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי
משום דאנים והכא נמי הא אנים או דלמא
התם אנים בתקנתא דתקינן ליה רבנן הכא לא
ואם תמצי לומר חלה הוא מעלה לה מזונות
חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא
או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו
ואם תמצי לומר אמרה ליה נסתחפה שדהו
פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך
דלא

בתולה נשאת ליום הרביעי. תקנת חכמים היא שנתנא ברביעי
בשבת דמפרש טעמא: **שפעמים בשבת**. אצמולה
קאי: **בשני ובהמישי**. אחת מעשר תקנות שמתן עורא. בצבא קמא
צפרק מרובה (דף פג). מפרש לכוהן. ולכן תקנו שנתנא ברביעי
שאם היה לו טענת בתולים ישכים
לב"ד צבדו כעסו עליו (א) ואם יש שהות
אנשים יש לחוש שמה יתפייס
ותתקדו דעתו ויקיימנה ושמה היא
זינתה תחתיו ונאסרה עליו כדלפינן
(פסוק דף כח). מונסרתה והיא נטמאה
ומתוך שיבה לבית דין יתצדק הדבר
כשיצא הקול שמה יצאו עדים. ובגמ'
פריך ומינשא באחד בשבת: **גמ'**
לפי שאינו ר'. לקמן מקשי עלה:
הגיע זמן ולא נישאו. לקמן צפרק
אע"פ [מ]. תנן ונתנה לבתולה שנים עשר
חדש משתבעה הבעל והזהיר על
הנישואין לפרנס עלמה בתכשיתין.
לפרנס קנדי"ר צלע"ז. ולא למנה
שנשים יוס: **הגיע זמן**. זה ולא נישאו
לחופה. לקמן מפרש שעבד הבעל:
אולנות משלו. שהבעל חייב בזמנות
אשמו מתקנת צ"ד כלקמן צפרק
נערה (דף מו): **ואולנות בתרומה**.
אם כהן הוא והיא בת ישראל שהכהן
מאכיל את אשמו תרומה כדילף
(לקמן דף טו): מוכח כי יקנה נפש:
לכך שנינו בתולה נשאת ליום הרביעי
שנתנת חכמים מעכבתו מלכנס
ואין עכבה זו שלו: **מריה דאברהם**
כו'. תמה על דברי רבו ואמר מריה
דאברהם מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותובה על דבריו הרשאים: **תלי**
תניא בדלא תניא. תולה טעם משנה
שניה בנשאת שאינה נשאת: ומקשינן
לרב יוסף הי סניא והי לא סניא הא
סניא הוא סניא. זו סניא וזו סניא:
אלא תני סניא דמפרש טעמא
דסניא דלא מפרש טעמא. משנתנו
טעמא מפורש בתוכה כדי שישיכים
לצית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש בה לומר מפני מה אם הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מזונות: **ומינשא באחד בשבת**.
כולה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
ששנינו שקדו. ובשזיל תקנה זו הוא
מעוכב מלכנס באחד בשבת מעתה
אותה ששנינו כו': לפיכך. רב יוסף
מסיים לה משמיה דנפשיה ומסבירה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעוכב
מתמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא**. הנינו מזומן:
נסתחפה שדהו. לשון מטר סוחף

(א) לקמן ט'. (ב) לקמן טו'. (ג) לקמן מח'.
ז. ע. [נדרים עג.]. (ד) א. [עירובין
קלד: שבת כב. [עירובין
ע"ה]. (ז) לקמן ג. ה.
(ח) נ"י כ"י. (ו) [פגמיה ה].
(י) [וקרא כב]. (י) [וקרא
לילכא כמניה וכו' ילכא
גמרא אף בשבת קל. ונראה
כונס המוס' צמ"ס כדאמר
בפ' בתרא דמיה סה: ר"ל
שאמר שם שאני כמניה
דמניה בה טפי ע' רש"י
וערוך שם והא דכתיב
לילכא כמניה הוא טעם
צפ"ע].

מוסף רש"י

הגיע זמן. שנים עשר
חדש לבתולה משתבעה
הבעל להיכן עלמה לנשואין.
ולאלמנה שלשים יום (לקמן
חח). ולא נישאו. כהן
שעבד החמץ או אונס שלו
(טו) והבעלים מעבדין.
ואילוי דמנא רישא בדדיה
תני נמי סיפא בדדיה
(לקמן טו). ואובליה
בתרומה. אם בת ישראל
מאורכא לכהן הוא (לקמן
חח). אם כהן הוא והיא
ישראלית. שמשעה שקדשה
אוכלת בתרומה מן המורה,
דמפרש בגמרא. ורבנן
מזו על השמא (לקמן
טו). מריה דאברהם.
לשון ממה הוא (שבת כב).
רש"י (רשב"ם ב"ב דף קד).

נסתתה שדהו. לשון מטר סוחף
(משלי כח) שטפה שדך. כלומר מולך גרם כי מהיום אני מוטלת עליך לזון:
הדבר על ידי עדים והשתא מייתי אצ"י שפיר ממתינתין דבאשת כהן
פשיט
ובפחותה מנת שלש נאמן לאוסרה עליו. ומימה דהכא משמע דמשום חששא דזנות תקנו שמהא ניסת ברביעי וצפ"ד דגטין (דף יו). (שם)
ארכא ד' דתקנו זמן בגטין משום פיירי אכל משום שמהא יתחפה על צת אחותו ללא חיישין משום דזנות לא שכיח וי"ל דהתם קאמר
זנות דלתי לדי מימה דהיינו בהתראה וצדדים לא שכיח אי נמי הכא שמהא עמו דאסור כל ימיו חשו אפילו לזנות אע"ג דלא שכיח:
מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי צ"פ ששנינו בו'. אין שואל הטעם למה נשאת ברביעי דלא כן לא הוה משני מדי אלא
הכי פירושו מפני מה אמרו כלומר מאי נפקא מינה שתיקנו ששאת ברביעי ומשני נפקא מינה לענין מזונות ותרומה ורב
יוסף קא מתמה מריה דאברהם דהא נפקותא מפרשה צדדיה שאם היה לו טענת בתולים והוא מניח נפקותא זו המפורשת וטופס נפקותא
אחרת: **א"ל** אי איתמר הכי איתמר א"ר יהודה אמר שמואל. ולא גרסינן רב יוסף דהא רב יוסף גופיה קאמר אלא אי איתמר:
מפני מה אמרו בו'. בניחותא גרסינן לה ולא בא להקשות אלא ותנשא באחד בשבת. לא צעי לשנויי
דנשאת ברביעי כדי שתבעל בחמישי משום צרכה שנאמרה צו לדגים כדאמרין לקמן (דף ה). ועוד למה לי טעם דשקדו תיפוק
ליה משום צרכה ואומר ר"י דטעם דצרכה אינה אלא עשה טובה ולא מקרי עבריינא אכל משום שקדו מקרי עבריינא וכן משמע לקמן
דאמר טעמא משום צרכה אכל משום איקרורי דעתא לא חיישין ומאי נפקא מינה אלא ודאי דמשום צרכה לא מקרי עבריינא:
מניח